

Økotokstesting og kjemikaliebruk på dagsorden !

Oppnådde miljøgiftreduksjoner

Det har de siste 20 år vært et omfattende oppryddingsarbeid for å redusere utslippene av miljøgifter til vann hovedsakelig fra landbasert industri. Første og annen generasjonstiltak er gjennomført. Kravene til utslipp er stadig blitt strengere motivert ut fra lokal belastning og internasjonale avtaler. Utslippene av enkelte tungmetaller som for eksempel bly og sink er blant annet redusert med over 90%. Både industrien og myndighetene benytter stadig oftere anledningen til å snakke om de reduksjoner som er gjennomført mhp. miljøgifter, så nå fortjener vel norsk industri å få arbeidsro og få hvile på laurbærene ?

Myndighetenes regulering av industrien har gjennomgått visse endringer i løpet av de siste årene, hvor man blant annet har innført rammekrav og hvor BAT (Best Available Technology) og miljøtilstanden i resipienten har vært basis for de kravene som er satt. Noen utslippstillatelser gitt til enkelte industribransjer den siste tiden vitner imidlertid om en stagnasjon og mangel på nytenkning i myndighetenes regulering av miljøgifter fra landbasert industri.

Null-utslipp innen en generasjon !

I Esbjerg besluttet Nordsjølandenes miljøvernministre et nytt mål for miljøgifter. Denne deklarasjonen sier at innen en generasjon (25 år) skal utslipp av helse- og miljøskadelige stoffer reduseres slik at man i omgivelsene oppnår bakgrunnskonsentrasjoner for naturlig forekommende stoffer og konsentrasjoner nær null for "kunstige stoffer".

Esbjerg-deklarasjonens ambisiøse målsetting bør raskt mobilisere myndighetene og industrien fordi et slikt mål bare kan nåes gjennom en ny strategi for regulering av industriutslipp og andre forurensningskilder. Regulering av restutslipp fra prosessindustrien vil ikke lenger være tilstrekkelig. Det er nødvendig med en kraftig innsats for å redusere innholdet av miljøgifter i produkter og forbruksvarer. Dette innebærer blant annet en mobilisering av den enkelte forbruker.

Løpende vurdering av tilsetningsstoffer

En av utfordringene som miljømyndighetene står overfor er kjemikalier generelt, inklusive alle tilsetningsstoffer i produksjonen. I norsk sammenheng er det tatt noen forsiktige skritt i denne retningen. For landbasert industri er det nylig gjennomført revisjon av tillatelser innen tekstilbransjen. Norsk Tekoinstitutt har,

i samarbeid med tekstilbransjen og SFT, satt i gang utprøving av et system utviklet i Danmark for rangering av tekstilkjemikalier basert på helse- og miljømessige kriterier ("score-system"). Det er grunn til å spørre seg om man kunne oppnådd mer ved å innføre et enda mer bindende prinsipp mhp. utskifting av produkter i tekstilindustrien. I Sverige blir bedriftene pålagt å benytte de til enhver tid mest miljøvennlige tilsetningsstoffer, og erfaringene så langt, er meget positive. For offshore-virksomheten i Norge har man de siste årene regulert kjemikaliebruken med gode resultater ved bruk av den norsk/nederlandske CHARM-modellen, hvor industrien i de nye rammetillatelsene er pålagt å bytte ut et gitt antall kjemikalier i året. Erfaringen med bruk av CHARM-modellen er også at produsentene av kjemikalier ser et konkurransemessig fortrinn ved å produsere mer miljøvennlige produkter.

Effekter

For å kunne utvikle en vellykket miljøgiftstrategi er det nødvendig å forstå hvilke effekter utslipp av ulike miljøgifter har mhp. helse og miljø. Økotoks-programmet under Forskningsrådets paraply vil forhåpentligvis gi noen svar, men den nasjonale aktiviteten er alt for liten. Nasjonal FoU på dette området bør fokuseres på generell kunnskapsoppbygging, utvidet innsats innen områder der vi har nasjonale interesser og stor grad av internasjonalt samarbeid. Vi er avhengig av en internasjonal integrert kraftinnsats. Dersom myndighetene skal få svar på spørsmålene knyttet til miljø- og helsefare- vurderinger i tide til å oppfylle Esbjerg-forpliktelsene, må nok forskningsinnsatsen også på hjemmebane trappes kraftig opp.